

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nerancate nu se primesc. — Manuscrisuri nu se retrimite.

INSERATE
se primesc la Administrațiunea în Brașov și la următoarele:

BIROURI de ANUNȚURI:
în Viena: la N. Dukas Nachf.,
Ruz. Augenthaler & Emeric Losner,
Heinrich Schalek, A. Oppelik,
N. Hof. Anton Oppelik.
în Budapesta: la A. V. Goldberger,
Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII. Erzsebet-körut).

PREȚUL INSERȚIUNILOR:
o seriă garmond pe o colonă 10 bani pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifa și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXIV.

„GAZETA“ iese în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumneică 2 fr. pe an.
Pentru România și strălătați:
Pe un an 40 franco, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Dumneică 8 franco.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare.
Tergul Inului Nr. 30, etajul I.: Pe un an 20 cor., pe șase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe 6 luni 12 cor., pe trei luni 6 corone. — Un exemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 242. Brașov, Joi 1 (14) Noemvrie. 1901.

Adresa guvernamentalilor.

Când s'a cetit alaltăeri în camera ungară proiectul de adresă, prin care majoritatea voește să răspundă la discursul tronului, s'a „sguduit clădirea de aplause.“ Toți cei ce constituiesc așa numita „nouă“ partidă guvernamentală, „au aplaudat din răpuzeri“ opera lui Max Falk, care a fost însărcinat de comisiune cu compunerea proiectului de adresă.

A doua zi după-ace s'a făcut cunoscut acest proiect — cum bine a preșis opozițiunalul „Alkotmany“ — toți învățații scriitori de articole și corespondenții liberali și cazarii câți se află în Ungaria, au preamărit acest proiect de adresă și au impletit cununii de lauri pentru cel ce l'a compus.

Nu tot așa au fost încântați deputații minorității opoziționale și mulți chiar din majoritate de acest proiect, cum asigură aceeași fôia, dîcînd:

„Cu-o limbă maghiară de The-resienstadt (suburbii din Budapesta) proiectul de adresă îi vorbesce Regelui în numele noiei diete. Lealitatea lui este lingusire lipsită de fineț; guvernamentalismul său este supunerea fără de sentimentul propriei demnități; discursul tronului este piesa musicală a lui Coloman Szell, la acesta Max Falk a scris variațiunile; n'a fost bună nici piesa originală, ér variațiunile au cădut“...

Aplausele cele „sguduitoare“ sunt floricele, cu cari diaristii și raportorii diferiți, împodobesc în articuli și corespondențele lor pretinsul succes epocal al veteranului înainte mergător Falk. Cronică celor mai ne-preocupați însă spune, că applausele n'au fost nici pe departe așa de grozave, că chiar din sinul partidei guvernului ômenii au aplaudat mai mult silți și că cei mai mulți au criticat proiectul și cuprinsul lui. Unii au aflat că e lipsit de idei, alții că e croit după un șablon, și érași

unii că nu pôrtă un limbăgiu hotărît și că conține mulțime de germanisme academice.

Caracteristică e observarea lui „Alkotmany“ despre veteranul diarist german, care în „Pester Lloyd“ îi învață pe Maghiari a face politică națională, ér în dietă îi învață cum „se se încredă necondiționat“ în guvern și se se „alipescă cu trup și suflet“ de el; despre acel diarist care dela 1867 a și dat acest exemplu, căci a urmat până acuma cu credință încă fie-cărui guvern și i-a votat toate proiectele până la cădere; de aceea și merită ca guvernul și toți factorii liberali să-l sêrbătorescă prin scrisori și deputațiuni din incidentul jubileului său.

Cam cu aceeași ironiă scrie despre proiectul de adresă și despre cel care l'a compus și organul kossuthist. Reamintesce mai cu sêmă, că Falk a fost atletul „vechei garde“ care când cu felicitarea de anul nou adusă ministrului-președinte Szell, cauzase mare zarvă în partidul liberal și era p'aci să provôce o scisiure în sinul lui. „Dér timpul aplanază multe“ esclamă fôia kossuthistă.

Proiectul de adresă pune cea mai mare greutate, ca și discursul tronului, pe cestiunile economice. El discută cele mai importante probleme economice și tratéză mai întâiu de pactul cu Austria, apoi despre tariful vamal general și în urmă despre tratatele comerciale.

Cu privire la aceste espuneri dîce diarul kossuthist, că péna lui Max Falk „scie așa de bine se aducă în armoniă contrastele“, scie se clădescă poderi între puterile ce-si stau față în față; în politica esteriôră, ca și în politica interioră este cristalisat în péna diplomată a diaristului „concertul vecinic al puterilor“.

Ce se dîcem noi despre proiectul de adresă, care nici măcar c'un cuvânt nu ne dă se cunoscem, că cei-ce vor se reprezente țera înaintea

corônei s'ar gândi cât de puțin și la binele și fericirea popôrelor nemaghiare?

La ce alta ne-am și aștepta dela aceea, cari iuvață pe Maghiari se făcă politica națională de ađi?

Proiectul tarifului vamal comun. Ministru-președinte Szell a sosit alaltăeri séră în Viena și în decursul zilei de eri a conferit cu ministru-președinte Koerber esclusiv despre desbaterile proxime asupra tarifului vamal comun. Szell a conferit în privința acesta și cu contele Goluchowski, a cărui părere încă a ținut se o asculte, fiind ministru comun de esterne un factor în ce privesce inițierea convențiilor comerciale internaționale, cari stau în legătură cu tariful vamal.

„Novoje Vremja“ despre Ungaria. Tot din incidentalul vizitei marelui duce Nicolajevicî la Budapesta, diarul rusesc „Novoje Vremja“ a publicat un articol despre Ungaria. Fôia rusescă dîce, că Ungaria ar face un lucru cuminte, decă ar garanta Slavilor o esistență națională suportabilă, ca ei se nu fiă avisați la apărarea și scutul Rusiei. N'ar trebui ca Maghiarilor să le cadă greu acesta, căci ei trebuie se scie, că Rusia nu e în contra esistenței Ungariei acum când germanismul se întinde tot mai mult spre Orient și se întăresce tot mai vedit. Austria — dîce „N. V.“ — e sguduită în toate membrele ei și în Ungaria abia decă se va afla bărbat politicoian, care s'ar puté încrede, că după sdrobirea Austriei pangermanismul va respecta integritatea Ungariei. — Cu vedită satisfacție fôia lui Ugron-Bartha ia notă despre articolul fôiei rusescî.

Adresa de răspuns la mesagiul.

În ședința de alaltăeri a dietei ungare raportorul Max Falk a cetit proiectul de răspuns la mesagiul, ca operat al comisiunei alese spre acest scop.

Adresa mulțumesce mai întâiu Majestății Sale pentru salutarea grațiosă și plină

de încredere, la care camera va răspunde cu seriôsă voință și cu zel neadormit. E un semn liniștitor, oă mesagiul pune în vedere ridicarea bunăstării materiale. Stârue asupra pactului economic, care de ani de zile fiind în suspens, păgubescce interesele economice cele mai însemnate și a cărui rezolvare norocôsă ar promova situațiunea materială a țerii.

În cestiunea pactului, spune adresa, punctul de privire al Ungariei e clar și inespugnabil, fiind-oă se baséză pe legi sancționate. Ungaria ține neclintit la acest punct, dér recunoscce, că interesele comune ale Ungariei și Austriei fiind importante și numêroșe, încheierea pactului vamal și comercial e în interesul ambelor părți, presupunênd, că acest pact e de natură, ca avantajile lui se contrabalanseze jertfele, ce le aduce Ungaria când pentru un timp ôre-care renunță la dreptul de liberă dispunere.

Cu cestiunea acesta stă în strinsă legătură stabilirea din nou a tarifului vamal general. Interesele agrare sunt, cari în primul loc trebuie luate în considerare aici, fiind-oă agricultura este și ađi stîlpul principal al bunăstării materiale a Ungariei și prin urmare agricultura trebuie luată în apărare în tarifele vamale, ce se vor pregăti. De va succede acesta, se va da cel puțin un impuls și industriei, care afară de acesta trebuie sprijinită, desvoltată și întărită.

A treia cestiune, ce va trebui se preocupe dieta, este cestiunea convențiilor comerciale. În privința acesta urmăresce o politică comercială păgubitoare Ungariei tocmai acele s'tate, cu cari Ungaria se află în strinse legături amicale. Adresa speră însă, că acesta politică comercială nu va altera raporturile de alianță politică.

Întru oât privesce pactul financiar cu Croația-Slavonia se pôte spera, că prin bunăvoință reciprocă va succede a rezolva și cestiunea acesta pe basa dreptății și echității.

Cu multă interesare așteptă țera stabilirea contingentului de recruți, cestiune, care taie adênc în viața familiară a tuturor claselor poporațiunei și atinge fôrte simțitor raporturile financiare ale statului.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Natură și vieță.

De E. Sienkiewicz, trad. de I. C. Frunză

— Continuare. —
Ast-fel comuna, fără nici un amestec al „intelligenței“ își conducea afacerile, nu simția lipsă de alt ajutor, ci se ocărnuia simplu după mintea Prostovenilor, care ajunge pentru comuna Prostoveni, întocmai cum după același principiu — dîceau ei — pentru Paris ajunge mintea și priceperea Parisienilor. De altmintrelea se scie, că simțul practic, așa dîcînd „mintea sănătôsă a țeranului“ face mai mult, decăt introducerea unui element străin, „intelligența“, și cum-că țeranii, încă dela nascere, aduc cu sine „mintea sănătôsă“, nu mai încapc nici o îndoială. Lucrul acesta se pôte vedé și din modul cum hotărêsc țeranii trebile comunei. — Tocmai se ținea o ședință; toți membri erau de față. Se puse la ordinea zilei o întrebare venită dela locurile mai înalte,

decă n'ar fi aplecată comuna se repare pe cheltuiala proprie drumul de pe hotar, care duce la Măgăreni. Peste tot această întrebare, acest proiect nu era pe placul membrilor comunei, acești patres conscripti, și unul din ei se și ridică și-si spuse părerea dîcînd între altele, că el nu vede trebuința de a face vre-o reparatură, deore-ce ômenii pot trece cu carêle peste livada lui Pan Scorabiewski. Decă acest domn ar fi fost de față la ședința de bună sêmă ar fi protestat: pro publico bono. El însă nu era de față, căci ținea la principiul ne-intervențiunei. Propunerea înțeleptului senator de bună sêmă s'ar fi primit unanimî r, decă Pan Zolekiewicz nu ar fi fost invitat cu o zi mai înainte la masă din partea proprietarului livezei, despre care era vorba. La masă a istorisit el cuconiței Iadwiga scena cu sugrumarea a doi generali spanioli, scenă ce o cetise în „Isabela de Spania“, ediția d-lui Breslauer. După masă, când s'a depărtat, a simțit în mână ceva „sunător“, de aceea acum când se desbătea cestia cu livada, în loc ca se ia la procesul verbal propunerea, ce se făcuse, notarul

nostru puse condeiul jos, ceea-ce însemna, că voiesce se ia cuvântul.

— Domnul notar vré se vorbescă — se auđiră mai multe voci din adunare.

— Eu vrêu numai se fac observarea, că eu toții sunteți nisce proști — răspunde notarul liniștit de tot.

Forța unui discurs într'adevăr parlamentar, chiar când e ținut pe scurt și concentrat, este tot-dêuna fôrte mare. Ast-fel și în cazul de față, după aceste cuvinte pline de mēduvă ale notarului, prin care se făcú un fel de protest atât în potriua propunerei din cestiune, cât și peste tot în potriua politiceii administrative din comuna Prostoveni, membrii acestui corp, membrii comunei se uitără unii la alții cu grôză și începură se se scarpine în cap, acest nobil organ al judecătîii, ceea-ce nu însemna alt-ceva, decăt, că cu toții sunt îngândurați și se preocupă adênc de cestia pusă la ordinea zilei. După o lungă tăcere, în fine luă cuvântul unul dintre reprezentanți și întrebă:

— Și ôre pentru-ce?
— Pentru-că sunteți nisce proști!

— Trebuie se fie așa! — se auđi o voce.

— O livadă rămâne tot livadă — observă o altă voce.

— Primăvara nici nu poți trece prin livadă — adause a treia voce.

În urma acestei desbateri cădú propunerea ca livada lui Pan Scorabiewski se se folosescă ca drum provisor, se primi proiectul venit dela cărmuire, și se făcú un arunc pe comună după devisul cheltuelilor, ce li-s'au propus. Simțul de drept și de dreptate avea rădêcini așa de tari în sufletul membrilor din comuna Prostoveni, încât fie-care s'a învoit cu aruncul stabilit, nimenea nu se subtrase dela plățirea lui, afară de primar și de consilierul Gămulea, cari, ca lucrările se mērgă mai iute, luară asupra-le grêua sarcină de a supraveghia și controla reparaturile. Trebuie se observăm, că această jertfă desinteresată din partea primarului și a consilierului Gămulea, ca ori-ce virtute, care trece peste priceperea omului de rënd, a deșteptat ôre-care pismă în cercul celor-lalți consi-

Cursul la bursa din Viena.

Din 12 Novembre n. 1901.

Table with financial data including Renta ung. de aur 4%, Renta de corone ung. 4%, Impr. cail. fer. ung. in aur 4 1/2%, etc.

Table with financial data including Actii de-ale Banței austr. de credit 618.75, Napoleond'ori. 19.04, Mărci imperiale germane 117.20, etc.

CORNULETE ca in Drezda, Cea mai bună prăjitură la ojină. In fie-care di p. m. prospete. Bucata 2 cr. Recomandă 1-3(320) Cofetăria Seidel.

Cursul pieței Brașov.

Din 13 Novembre n. 1901.

Table with financial data including Bancoța rom. Cump. 18.96, Argint român. Cump. 18.60, Napoleond'ori. Cump. 19.—, Galbeni Cump. 13.20, Ruble Rusesci Cump. 2.54, etc.

PUBLICAȚIUNE.

Subscrisa primărie comunală în numele comunității Sângeorgiul român (Oláh-szent-György) în Ungaria (comitatul Bistrița-Năsăud ca proprietară), prin acestea publică licitația de esarëndare a institutului de scalde și apă minerală „HEBE”, cu totul ce aparține acestui institut, precum clădirii, mobilă etc. începându-se arênda din 1 Ianuarie 1902, pe un ciclu de 10 ani, eventual și mai mult, chiar și până la 99 ani.

L'licitația se va ține în 2 Decembrie 1901, începându-se la 9 ore a. m. în cancelaria comunală.

Prețuî strigărei este 3.000 (opt mii) corone de fie-care an.

Până la începerea licitației se primesc și oferte închise. Atât dela licitanți, cât și dela oferenți se potesc un vadiu de 10% în bani gata sêu în hârtii de valoare, precum și atestat de purtare morală și avere.

Cei interesați de a ține acest institut în arênda, să pot orienta în detalii despre toate condițiunile de licitație, respective esarëndare, cari se pot vedé în orele oficiöse, în cancelaria comunală, ba la dorință se pot estrada și în copie.

Isvorul principal al apei minerale, cari forméză institutul balnear, ce se va esarênda, constă din următoarele ingredienție:

„HEBE”

Analisa chimică a renumitelor isvóre minerale, cele mai avute în Bicarbonat de Sodă și Potașă din ST.-GEORGIUL ROMÂN, comit. Bistrița-Năsăud (Transilvania) după Fr. Folberth și Dr. Ludwig, profesorul de chimie dela Univers. din Viena.

Table with chemical analysis data including Temperatura isvórelor, In 10.000 echivalenți de apă, Nr. isvórelor, Acid carbonic, Bicarbonat de, Acid silicic, etc.

Pentru orientarea publicului.

Pe fundul sticlelor „HEBE” se forméză un sediment, care deă se scutură sticla, se desface într-o mulțime de părțicele cafenii, cari se ridică în sus. Acest sediment nu e alt-ceva, decât o dovadă despre bunățatea apei, adică o nouă combinație chimică din amb-le acide carbonice (liber și semi-liber) cu diferite săruri minerale, ce se află cu soluțiune în apă. -- Turnând apa într'un pahar, acele formațiuni aparente dispar.

Primele isvóre minerale de sodă și potașă din Europa.

Chimistul Fr. Folberth scrie: „Dacă considerăm raportul ambelor isvóre isvóre față de cantitatea sărurilor minerale dizolvate în apă, vedem că a-a isvórelor din Sânt-Georgiu-român, întiere pe toate apele, ce se înșiră la acest loc: Rohits, Vichy, Grandville, Billin, Josephsquelle, Roisdorf, Selters, Gleichberg, Heilbrunn, Borszók, Fascinigen Emskranken, Salzbrunn.

Băile din St-Georgiu-român trebuie să se numere, pe baza conținutului lor atât de avut, între cele mai vestite și mai excelente isvóre de sodă și potașă (natriu și caliu) din Europa.

Efectele vindecătoare ale acestei ape.

D-rul Sigmund de Illaner vestitul profesor de medicină dela Universitatea din Viena, scrie următoarele:

„Apele minerale dela St-Georgiu român. fôrte avute în bicarbonate și cloruri de sodă și potașă, se folosesc ca cură principală cu mare succes. -- Cu deosebire sunt pentru morburile următoare: a frigurilor învechite, a bolólor de ficat și de splină, a slăbirei aparatului digestiv, a funcțiunilor intestinelor, a Hämorrhoidelor, a Anomaliilor în monstruare, a Blennorrhoeelor, urinare și a catarelor cronice de plămâni și de uter, a petri-ficării în heșă și în renic, a scrofulelor, a tot soiul de debilitări nervöse, a hipohondriei și a hysteriei”.

Primăria comunității:

Sângeorgiu român, la 1 Noembrie 1901.

Iacob Cărcu, primar com.

Teodor Marțian, not. com.

Intinde norocului mâna!

Mulți au fost favorisați de noroc cumpărând un los dela noi!

Loteria de classă reg. ung. privil.

Oferă cele mai bogate șanse de câștiguri.

Se începe acuma din nou. Din

100.000 Losuri 50.000 se sortează cu câștiguri în bani gata.

Cel mai mare câștig în cas favorabil.

1.000.000 Corone.

1 Premiū 600.000, 1 câștig à 400.000, 300.000, 2 à 100.000, 1 à 90.000, 80.000, 70.000, 2 à 60.000, 1 à 40.000, 5 à 30.000, 1 à 25.000, 7 à 20.000, 3 à 15.000, 31 à 10.000, 67 à 5.000, 3 à 3.000, 432 à 2.000, 763 à 1.000, 1238 à 500, 90 à 300, 31700 à 200, 3900 à 170, 4900 à 130, 50 à 100, 3900 à 80, 2900 à 40. Adecă:

13.160.000 corone Trei-spre-șce milioane 160.000 corone.

GLÜCKSKALENDER FÜR DAS JAHR 1901.

Calendar table for 1901 with columns for months and days, containing numbers for lottery draws.

Wann habe ich Geburtstag? Jeder versuche sein Glück mit der an seinem Geburtstage verzeichneten Nummer. In diesem Kalender ist an jedem Tage des Jahres eine Nummer verzeichnet, welche bei umgehender Bestellung von uns bezogen werden kann, so dass Jedem die Wahl seiner Nummer freisteht. Sollte die Nummer inzwischen vergriffen sein, so senden Ihnen eine ähnliche.

Întreaga întreprindere e pusă sub supravegherea statului.

Prețu original al losurilor stabilit după plan Classă I.:

Pentru o optime (1/8) fl. —.75 sêu cor. 1.50; pentru un patrar (1/4) fl. 1.50 sêu cor. 3.— „ jumătate (1/2) fl. 3.— „ 6.—; „ întreg (1) fl. 6.— „ 12.— Se trimet cu ramburs sêu pe lângă trimțierea sumei înainte. Liste oficiöse se espedéză după tragere. Plauri oficiöse gratis.

Ne rugăm comande de losuri originale a se trimite direct la noi până în

21 Novembre a. c.

A. TÖRÖK & Co.

casă de bancă Budapest,

cea mai mare vânzare de losuri de classă în detail din Ungaria.

Filiale a colectanților principali:

1) Waltznering 4. 2) Neuzerling nr. 12. 3) Elisabethring 54.

Multe și fôrte mari câștiguri am solvit noi prea strășilor noștri clienți și anume în timp scurt peste cinc și jumătate milioane de corone.

Scrisóre de comandă de tăiat.

Domnului A. TÖRÖK & Co., Budapest.

Binevoiti a trimite Losuri originale classă I. a Loteriei de classă reg. ung. împreună cu planul oficial.

Suma de fl. / a se lua cu ramburs, ur- / (Ce nu convine / mēză cu mandat postal. / se ștergeți).

Adresa curată.

Numérose distincțiuni!

Pentru

Sesonul de toamnă și earnă

recomandăm Oa. publică fabricatele noastre renumite din lână curată în Stofe pentru Costume, Pariiseuri și Paltóne, Stofe de uniforme, pentru ofșteri și amplotiați,

Stofe de Loden ardelenesc și Covóre fabricate trainic și moderne.

Tut-odată avem onôrea a comunica Onor. noștri musterii, că în timpul din urmă am introdus și fabricația de

Sport-, Loden- și Uni-Stofe de Dame

dessins și colorile cele mai noué Recomandăm ca un fabricat solid și proporțional ieftiu.

Cu totă stima

Wilhelm Scherg & Co.

fabricant de postav, Brașov.

Resturi de stofe pentru hărbați și dame se află tot-deuna cu prețuri ieftine.

Paris 1900, Medalia de aur,

Numai fabricate proprii.

Din lână curată, cu garanție.